

Kan mångkulturalismen rädda den svenska identiteten i Finland?

Efter firandet av Svenskadagen brukar en viss melankoli fylla hela Svenskfinland. Debattsidorna i landets svenska tidningar fylls av oroliga inlägg om finlandssvenskarnas framtid och överlevnad. Längtan efter de gamla tiderna slutar på självständighetsdagen, då Finland som ett förenat folk firar tillsammans. Efter den sjätte december kryper verkligheten återigen fram. Den nuvarande språklagen har varit katastrofalt oduglig i att trygga svenskarnas ställning i landet. Var ligger felet? Jag anser att svaret är den högt dyrkade tvåspråkigheten.

Som en förfinskad svenskättling vet jag personligen, hur processen att flirta med tvåspråkigheten leder till svenskhetens fall i Finland i och med att den ändrar finlandssvenskarnas egen etniska självbild. En stark och levande svensk kultur i Finland har mycket att göra med minoritetens identitet och uppfattning om sig själv. Hurdan är debatten om finlandssvenskheten i Finland?

På grund av den historiska belastningen med alla de fördomar majoriteten har om svenskarnas roll i Finland, finns det ett starkt behov av att betona likheterna mellan finlandssvenskarna och den finskspråkiga majoriteten. Finlandssvenskarnas svenskhet och kontakterna till Sverige är givetvis tabu i ett ungt land, där man ännu vill leva i den romantiserade och chauvinistiska 1800-talsuppfattningen om en stat som bosätts av ett folk. Viljan att alienera finlandssvenskarna från svenskarna på andra sidan Bottenhavet har varit så stark i moderna tider i vissa politiska kretsar att alla metoder har varit tillåtna. I Språklagskommitténs rapport från år 2000 kommer Mikael Reuter och hans kolleger även fram med verklighetsfrämmande befolkningsgenetiska studier som skulle ha visat att finlandssvenskar och finskspråkiga i landet är oskiljbara.

Intoleransen mot olikhet lever starkt i politiska sammanhang, särskilt om det gäller någonting som kan krossa myterna om det ideologiskt önskvärda samhällsidealet i Finland. Tiderna är mycket svåra för de delar av Svenskfinland, där man ännu öppet vågar tala om östsvenskheten, där man ännu ser att Bottenhavets politiska gränser inte delar de gemensamma kustsvenska kulturområdena och där man fortfarande ser Sverige som det naturliga etniska moderslandet. Det är paradoxalt att alla de finlandssvenska politiska institutioner som kämpar för ett tolerant samhälle känner sig tvungna att spela med föråldrade regler som bygger på fördomar och intolerans. De finskspråkiga som röstar på SFP gör det för att de vill stöda den svenska kulturen i Finland. De gör det inte för SFP:s strategi att smickra majoriteten, en strategi som endast kränker finlandssvenskarnas egen gruppidentitet.

Trots att utsikterna för svenskheten i Finland inom en nära framtid är dystra, ser jag ändå ljus i ändan av tunneln. Mångkulturalismen har stor potential i att bibehålla finlandssvenskheten i landet genom att förändra attityderna i samhället. Den ökade integrationen mellan de europeiska länderna samt den växande immigrationen splittrar nationalstaterna och ideologin bakom dem. Processen utgör också en potential för ökad förståelse för regionalism och lokaldemokrati.

I framtiden kommer Finland att ta emot allt fler människor som har rötter på olika håll i världen. I framtiden kan vi förhoppningsvis tala om Finland som en nation med olika folk och minoriteter. Det är viktigt att minoritetens medlemmar blir accepterade som finländare utan att de tvingas visa lojalitet mot majoriteten på ett sätt som försvagar gruppens egen identitet. Finlandssvenska institutioner, och särskilt SFP, har en bra möjlighet att visa exempel genom att i dialogen inkludera också dem som inte vill kompromissa med sin etnicitet på majoritetens villkor.

Peter Kjellberg
studerande, Helsingfors

